

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

19 OKTOBER 1995

BELEIDSNOTA

Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen
Werken aan netwerken in een menswaardige samenleving

Beleidsprioriteiten 1995-1999

ingediend
door de heer Luc Martens,
Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

Met deze beleidsnota wordt voor de periode 1995-1999 een meer concrete uitwerking gegeven van de basisopties vervat in het regeerprogramma. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen ter goedkeuring aan de Vlaamse regering worden voorgelegd.

INHOUDSTAFEL

	Blz.
I. INLEIDING	5
II. EEN VISIE OP DE TOEKOMST	5
1. Een visie op cultuur en welzijn	5
2. Maatschappelijke ontwikkelingen	5
III. PRIORITEITEN EN AANDACHTSPUNTEN	6
1. Continuïteit en vernieuwing in het beleid	6
2. Het sociale netwerk versterken	6
3. Kwaliteit, preventie, zelfstandigheid en betrokkenheid	6
4. Bijzondere knelpunten	7
5. Aandacht voor gezinnen, jongeren, migranten en vernieuwers	7
IV. INSTRUMENTEN	7
A. Welzijnsbeleid	8
1. De gezinszorg	8
2. Het algemeen welzijnswerk	8
3. Het migranten- en het gelijke-kansen-beleid	8
4. De gehandicaptenzorg	9
5. De jeugdbijstand	9
6. De ouderenzorg	9
B. Cultuurbeleid	9
1. De kracht van het sociaal-cultureel netwerk	10
2. Zorgen voor een culturele omgeving	10
2.1. Monumenten en architectuur	10
2.2. Onze talrijke musea	10
2.3. De bibliotheken	11
2.4. Culturele centra en kunstencentra	11
2.5. De grote podia	11
2.6. Cultuurtoerisme	11
3. De cultuurproductie	11
3.1. De scheppende kunstenaar	12
3.2. Andere deelnemers in het productieproces	12
3.3. De sluiswachters	12
4. Vlaanderen in de wereld	12
4.1. Brussel : onze poort naar de wereld	12
4.2. Onze relatie met de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschap	12
4.3. Internationale samenwerking	12
5. Onze taal	13

V. BESTUURLIJKE ORGANISATIE.....	13
VI. VERWACHTINGEN VOOR 1996.....	13
A. Welzijnsbeleid.....	13
B. Cultuurbeleid.....	14
VII. PLANNING 1996-1999.....	15
1. Het programma “Biotoop”.....	15
1.1. Actie “Algemeen Welzijnswerk”.....	15
1.2. Actie “Armoede-overleg”.....	15
1.3. Actie “Zorgzame omgeving”.....	16
1.4. Actie “Buurt- en gemeenschapsvorming”.....	16
1.5. Actie “Integratie van migranten”.....	16
2. Het gezins- en jeugdprogramma.....	16
2.1. Actie “Kinderopvang”.....	16
2.2. Actie “Gezinsopvoeding”.....	16
2.3. Actie “Jongeren”.....	16
2.4. Actie “Taalstrijd”.....	16
3. Het programma “Culturele Horizon”.....	17
3.1. Actie “Activering van musea”.....	17
3.2. Actie “Dynamische Podia”.....	17
3.3. Actie “Cultureel Erfgoed”.....	17
3.4. Actie “Gemeentelijk Spreidingsbeleid”.....	17
3.5. Actie “Cultuur voor de Jeugd”.....	17
4. Het Pionier-programma.....	17
4.1. Actie “Kans voor kunst”.....	17
4.2. Actie “Het kunstkanaal”.....	17
4.3. Actie “Sportief Vlaanderen”.....	17
5. Het programma “Kwaliteitszorg”.....	18
1. Actie “Eigen Vermogen”.....	18
2. Actie “Omgaan met informatie”.....	18
3. Actie “Luisterende zorg”.....	18
6. Separate acties.....	18
1. Actie “Experiment”.....	18
2. Actie “Brussel en de rand”.....	18
3. Actie “Internationale Zwaartepunten”.....	18
4. Actie “Beleidsgericht onderzoek”.....	18
7. Tot besluit.....	19

I. INLEIDING

Voor het eerst in de Vlaamse Regering worden de bevoegdheden voor Cultuur, Gezin en Welzijn bij één Minister ondergebracht. Het betreft zogenaamd zachte sectoren, maar ze raken het wezen en het bestaan van de mensen, en niet zelden moeten ze kordaat verdedigd worden. Dit is zeker het geval in een markt-georiënteerde samenleving. De markt zorgt voor welvaart en ontwikkeling, voor tal van verworvenheden waarvan velen genieten. Tegelijkertijd heeft de markt een aantal regels, waardoor niet alle mensen in dezelfde mate van die verworvenheden kunnen genieten. Niet alles kan in termen van kopen en verkopen gevat worden. De filosofie van kopen en verkopen geldt niet helemaal als het gaat over de overdracht van waarden en cultuur.

In een samenleving die vaak te nadrukkelijk inspeelt op de regels van de markt, is er weinig ruimte voor zingeving, voor het weerloze en het waardeloze in de economische zin van dat woord.

Vanuit de Vlaamse Regering willen we precies die noodzakelijke ruimte bevechten voor de verbeelding, voor wie zwak of kwetsbaar is, uitgestoten of geschuwd. Wij willen een Vlaamse samenleving waarin dé mens meer tot zijn of tot haar recht komt. Het samenbrengen van deze bevoegdheden biedt ons een unieke kans om terzake een samenhangend beleid te voeren. Wij willen er namelijk voor zorgen dat iedereen in Vlaanderen een menswaardige, zorgzame en creatieve thuis kan vinden.

Het cultuur-, gezins- en welzijnsbeleid moet coherent zijn. Tegelijk moet het afgestemd zijn op het beleid in andere domeinen en departementen. Het moet ook streven naar wisselwerking met het beleid van andere overheidsinstellingen, zoals provincies en gemeenten en met initiatieven in de privé-sector. Zo is het bijvoorbeeld niet voldoende als het gezinsbeleid zich beperkt tot het voorzien van kinderopvang. Het moet ook aandacht hebben voor gezinsvriendelijke maatregelen in verband met vorming, arbeid en huisvesting. En cultuurbeleid kan niet los staan van onderwijsbeleid.

Er is dus nood aan overleg met en duidelijke taakverdeling tussen overheden op verschillende niveaus en alle geledingen in de privé-sector.

Het beleid en de begroting voor 1996 liggen in het verlengde van het tevoren gevoerde beleid. In die zin is het een eerder traditionele begroting. Wij willen immers in de mate van het mogelijke de continuïteit van het beleid garanderen. Toch willen wij ook bakens uitzetten voor de toekomst.

Dit document hebben wij opgevat als een discussienota over de uitgangspunten en krachtlijnen van het beleid dat wij willen voeren. Binnen het spanningsveld tussen continuïteit en vernieuwing, willen wij ruimte creëren voor dialoog. We willen in deze nota dus niet ons gelijk halen. We willen wel met de parlementsleden van meerderheid en oppositie, met alle betrokkenen een open gesprek aangaan. Wij laten ook voldoende ruimte voor onvoorziene ontwikkelingen.

II. EEN VISIE OP DE TOEKOMST

1. Een visie op cultuur en welzijn

Cultuur, gezin en welzijn zijn méér dan louter zakelijke beleidsdomeinen. Samen vormen zij de fundamenten van een menswaardige samenleving. Via een eigen Vlaams cultuur- en welzijnsbeleid willen wij iedereen kansen geven een identiteit te ontwikkelen, willen wij iedereen het gevoel geven erbij te horen en willen wij iedereen stimuleren nieuwe ziens- en zijnswijzen te ontwikkelen. Want alleen op die manier kunnen mensen zich volwaardig ontplooiën als personen die zelfstandig en met zin voor verantwoordelijkheid met anderen in gemeenschap leven.

Het gezin is de plek waar mensen zich verbonden weten met anderen en waar ze zorg dragen voor elkaar. Het is ook een milieu dat creativiteit kan stimuleren en dat ruimte biedt voor persoonlijke ontwikkeling. Hoe de gezinnen ook zijn samengesteld, zij moeten voor iedereen de meest nabije en de meest dynamische gemeenschap kunnen blijven. Dat willen wij de volgende jaren mogelijk maken via maximale ondersteuning en begeleiding.

Rond de individuen en de gezinnen willen we bovendien – op alle niveaus – creatieve en zorgzame omgevingen scheppen, stimuleren en ondersteunen. Zo willen wij lokale en regionale omgevingen tot stand brengen waarin mensen niet alleen hun identiteit en hun onderlinge verbondenheid kunnen beleven, maar ook openheid en vernieuwing ervaren.

2. Maatschappelijke ontwikkelingen

Om onze plannen te realiseren, moeten wij ons rekenschap geven van enkele belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen.

De druk op de gezinnen is enorm toegenomen, zowel van binnen- als van buitenuit. De verwachtingen die partners ten aanzien van elkaar hebben, zijn hoog. Er is de verschraving van de lokale samenhang. Voor vele mensen is het gezin nog de enige plek van waaruit zij een positie in de samenleving proberen te veroveren. Maar tegelijk komt het gezin als uitvalsbasis steeds meer onder druk te staan door het toenemend aantal echtscheidingen, de veranderingen op de arbeidsmarkt en de nood aan zorg van de grotere groep bejaarden.

Het belang van de media en de mogelijkheid te communiceren zijn in onze maatschappij enorm toegenomen. Dat kan de gemeenschapservaring en de culturele vernieuwing aanzienlijk verrijken. Maar voor wie zelf nog onzeker is, of voor wie de vaardigheden mist om selectief met de vele boodschappen om te gaan, houdt deze ontwikkeling een bedreiging in. De toename van communicatiemiddelen en -mogelijkheden viel samen met een toenemend onvermogen van de mensen om écht met elkaar te communiceren.

Er is een snelle internationalisering van onze maatschappij. Bovendien zijn wij in een multiculturele samenleving aanbeland. Internationalisering leidt

tot nieuwe mogelijkheden, maar ze houdt evenzeer uitdagingen in. Voortaan moeten wij onze eigen identiteit verder ontwikkelen zonder ons te verliezen in de multiculturele context en zonder er ons voor af te sluiten. In het massale aanbod van nieuwe mogelijkheden moeten wij een kwalitatieve persoonlijke leefwereld kunnen opbouwen.

Door allerlei economische en technologische ontwikkelingen krijgen wij nieuwe kansen. Maar wij worden ook opnieuw geconfronteerd met armoede, met kansarmoede en met culturele deprivatie. Velen zijn niet in staat op een volwaardige wijze aan het economische, maatschappelijke en culturele leven deel te nemen. Zij zijn niet alleen tekortgedaan, ze voelen zich uitgesloten.

De toenemende individualisering heeft ertoe geleid dat wie wel deelneemt aan het culturele en maatschappelijke leven, dikwijls te weinig geëmancipeerd is om dit op een zelfstandige en verantwoordelijke manier te doen : uit alles wat op hem of haar afkomt, selecteert hij of zij het meest toegankelijke en “consumeert” het kritiekloos. De individualisering vergt nieuwe vormen van solidariteit, een nieuw cultureel bewustzijn, vernieuwde sociale banden in gezinnen, buurten, gemeenten en streken, nieuwe vormen van creativiteit.

III. PRIORITEITEN EN AANDACHTSPUNTEN

1. Continuïteit en vernieuwing in het beleid

De problemen bij de opbouw van een zorgzame en creatieve samenleving zijn niet nieuw. We hoeven niet van nul te beginnen. De behoeften en de mogelijkheden zijn bekend. In onze samenleving moeten vrijwilligers en professionals elkaar kunnen vinden. Er moet ruimte zijn voor verbeelding. Wij moeten werk maken van een integrale benadering die de problemen in hun onderlinge samenhang aanpakt. Wij moeten kiezen voor een zorg op maat die rekening houdt met de nood van de hulpvrager en met zijn mogelijkheid verantwoordelijkheid te dragen. Daarnaast wordt er in het cultuurbeleid al lang gezocht naar een goede mix tussen democratisering en vernieuwing. Dit beleid willen we voortzetten.

Onze aandacht zal dus verder blijven gaan naar de ondersteuning van de gezinnen, naar het vrijwilligerswerk, naar meer samenwerking, naar een kwalitatieve zorg op maat, naar het werken met hulpverleningscontracten, naar cultuurspreiding, emancipatie en vernieuwing. Maar wij willen duidelijke klemtonen leggen.

2. Het sociale netwerk versterken

Met onze acties willen wij de concrete en plaatselijke welzijnsprojecten en culturele initiatieven versterken en naar een kwalitatief hoger plan tillen. Wij willen daarom meer aandacht besteden aan de kringen en omgevingen waarbinnen solidariteit en creativiteit opleven. In de concrete ruimten waar

mensen wonen, willen wij meer samenhang tussen voorzieningen, programma's en acties realiseren. Zo stellen wij de unieke en ondeelbare persoon en zijn of haar gezin centraal in ons beleid.

De toegenomen deskundigheid en de doorgedreven specialisatie die daarmee samengaat, hebben zeker tot een betere zorgverstrekking en tot een hoogwaardiger cultureel aanbod geleid. Maar die specialisatie veroorzaakte een organisatorische versnippering, een stijging van de kosten, overconsumptie en meer afhankelijkheid. Die specialisatie staat ook in contrast met de uniciteit en ondeelbaarheid van de persoon en zijn nood aan zorg en ontwikkeling. Noden komen vaak in clusters en moeten daarom ook in hun totaliteit worden aangepakt. De verschillende dimensies van iemands persoonlijkheid – morele, maatschappelijke, artistieke – laten zich immers niet zomaar opdelen. Dit heeft er ons toe gebracht het beleidsperspectief resoluut om te keren. Wij verlaten het “verticale” perspectief, waarbij van bovenuit een gespecialiseerd aanbod wordt uitgebouwd, en kiezen voor een “omgevingsperspectief”. Wij willen immers méér dan goede voorzieningen. Wij willen sterke netwerken van persoonlijke relaties die de verbondenheid, de eigenheid en de creativiteit ten goede komen. En we willen stevige netwerken van organisaties, die vanuit hun lokale en regionale samenhang als dragers van zorg en creativiteit optreden.

3. Kwaliteit, preventie, zelfstandigheid en betrokkenheid

Vanuit dat perspectief stellen wij prioriteiten die in het verlengde liggen van het regeerakkoord.

In de eerste plaats streven wij naar kwaliteit op maat, effectiviteit en efficiëntie. Het aanbod moet er zijn, het moet degelijk zijn en het moet overeenstemmen met de behoeften van de cliënt of van de doelgroep. Ook het respect voor een eigentijdse waardenbeleving draagt bij tot de kwaliteit.

Wij willen preventief optreden tegen isolement, marginalisering, segregatie of vervreemding. In die zin moeten ondermeer het gezinsbeleid, het jeugdbeleid, het sportbeleid, het migrantenbeleid, het gehandicaptenbeleid, het beleid met betrekking tot de ouderen en het sociocultureel beleid gericht zijn op het creëren van gelijke kansen, de versterking van betrokkenheid en communicatie en op de bevordering van emancipatie en participatie.

Ook de verhoogde kwetsbaarheid van de mensen willen wij opnieuw doen afnemen door de zelfstandigheid en weerbaarheid te bevorderen. Mensen en groepen moeten psychisch en cultureel sterker worden gemaakt, zodat ze op eigen benen kunnen staan. Actieve deelname aan het economische, het socioculturele en het bredere maatschappelijke leven is daarbij een belangrijk middel.

Tenslotte moet de toenemende onderlinge betrokkenheid de zorg meer nabij brengen en de durf tot ontplooiing vergroten. De versterking van het vrijwilligerswerk en het verenigingsleven, het bevorderen van samenwerkingsverbanden en het stimuleren van verantwoordelijkheidszin moeten ertoe lei-

den dat zorg en cultuurbeleving voor iedereen nabij, herkenbaar en aanvaardbaar zijn.

Deze prioriteiten – kwaliteit, preventie, persoonlijke zelfstandigheid en grotere betrokkenheid – zullen beter gerealiseerd worden als we meer oog hebben voor de lokale en regionale samenhang, voor plaatselijke draagkracht en samenwerking, en daarbij ons beleid meer in samenspraak voeren.

4. Bijzondere knelpunten

Enkele knelpunten vragen bijzondere aandacht.

Wij willen vooral meer oog hebben voor welzijn en cultuur in de stad. Leven in de stad betekent immers al te vaak leven in een zwak sociaal weefsel. Het betekent overrompeld worden door een verscheidenheid aan levenswijzen en culturen, terwijl men vaak al onzeker is over zichzelf. Wij willen daarentegen opnieuw de mogelijkheden van de stad valoriseren. Steden die een stevige infrastructuur hebben van galerijen, musea en concertzalen, maar ook van sociale centra en tal van andere voorzieningen voor zorg en cultuur, moeten juist meer kansen bieden voor de beleving van cultuur en welzijn. Wij willen het stedelijk klimaat verrijken. Wij willen bijdragen tot een open, verdraagzame geest. Wij willen in de steden weer de creativiteit en de spankracht waardoor verschillende cultuuruitingen er hun plaats krijgen, en de kleine en grote noden van mensen en groepen er een passend antwoord vinden.

Daarnaast willen wij ons permanent inzetten voor de bevordering van gelijke kansen..

- op het terrein van de taalkennis en het taalgebruik – ook van het artistieke vocabularium -, de taal is immers het noodzakelijke instrument om in de interculturele communicatie overeind te blijven ;

- inzake cultuurspreiding, want culturele ontplooiing is een noodzakelijke voorwaarde tot deelname aan het maatschappelijke leven ;

- voor de migranten, omdat zij dikwijls met méér en specifieke obstakels worden geconfronteerd ;

- tegen het ongelijk gebruik bij allerlei voorzieningen.

5. Aandacht voor gezinnen, jongeren, migranten en vernieuwers

Bepaalde doelgroepen verdienen ook extra aandacht omdat zij, meer dan andere groepen, door bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen in moeilijkheden dreigen te komen.

Zoals wij hierboven al zeiden, besteden wij veel aandacht aan de gezinnen omdat zij onder druk staan. Maar onze aandacht gaat evenzeer naar de jongeren. Zij moeten bindingen opbouwen in een wereld waarin het gemeenschapsleven steeds ijler wordt. Zij moeten hun eigenheid ontdekken in een chaotische omgeving. Wij kiezen dus in de eerste plaats voor gezinnen en jongeren en binnen die

groep hebben we vooral aandacht voor gezinnen en jongeren die sociaal of cultureel te weinig kansen krijgen.

Ook de migranten beschouwen wij als een prioritaire doelgroep. Zij ondergaan immers de maatschappelijke veranderingen op een bijzonder hevige manier en vanuit een verzwakte positie. Hun gezinnen staan onder druk en zij krijgen bovendien af te rekenen met communicatie-problemen en kansarmoede. Maar ook binnen de groep van de migranten kiezen we eerst voor het gezin en de jongeren.

Tenslotte verdienen de verkenneren en vernieuwers – zowel in de culturele sfeer als in de welzijnszorg – meer dan normale aandacht. Zij zorgen voor innovatie en verrassing, ze dagen ons uit de gebaande paden te verlaten en zij brengen nieuwe boodschappen. Zij tonen ook nieuwe mogelijkheden. Juist in deze tijd van snelle veranderingen, moet er ruimte zijn voor experiment. Wij willen middelen vrijmaken voor vernieuwing, ruimte scheppen voor een levendig debat over cultuur en welzijn.

Daarmee is niet gezegd dat wij andere doelgroepen, zoals de ouderen en de gehandicapten in de kou zullen laten staan. Maar men moet begrijpen dat gezinnen, jongeren, migranten en vernieuwers een meer dan normale behandeling verdienen. Dit kan de andere doelgroepen trouwens alleen maar ten goede komen.

IV. INSTRUMENTEN

Het belangrijkste instrument voor het bereiken van meer welzijn en meer culturele ontwikkeling, ontsnapt in belangrijke mate aan onze controle, namelijk de werkgelegenheid. Werk, een vaste betrekking, is essentieel om een plaats te vinden in de samenleving, om er echt bij te horen en om zich tenvolte te kunnen ontplooien. Daarom is het tewerkstellingsbeleid een noodzakelijke voorwaarde voor een zinvol cultuur- en welzijnsbeleid.

In de sectoren van cultuur en welzijn, waarvoor wij wel bevoegd zijn, willen we daartoe een bijdrage leveren. In het algemeen komen we op voor de structurele tewerkstellingsnood in de welzijnssector zelf. Met de middelen die ons ter beschikking staan, zorgen wij voor een degelijke professionele omkadering en voor de daarbij horende scholing en bijscholing. De verhoging van de tewerkstelling en de verbetering van de kwaliteit van het werk in de welzijnssector, meer creativiteit en meer gerichtheid op de echte prioriteiten in de culturele sector, hebben een groot effect op het welzijn van de personeelsleden en van de cliënten en hun familie.

De projecten van het jeugdwerkgarantieplan hebben aangetoond dat ook in de culturele sector zinvol werk kan worden geboden aan lager geschoolden. Er kunnen verder projecten ontwikkeld worden, bijvoorbeeld met het oog op de kwaliteit en de zorg om ons patrimonium en de culturele infrastructuur.

A. WELZIJSNBELEID

Iedereen die niet op een spontane wijze en langs de gewone wegen tot zijn recht komt, moet – precies gedoseerd – de hulp krijgen die hij nodig heeft. Daarvoor is niet alleen een brede en algemeen toegankelijke dienstverlening nodig, maar ook een reeks specifieke voorzieningen. Het belang van de cliënt moet daarbij altijd voorop staan. De ontvangende sociale dienst neemt een centrale plaats in : hij vormt de poort tot de hulpverlening en staat in voor de verdere begeleiding. De thuiszorg en de ambulante hulpverlening komen eerst en helemaal aan het eind staat eventueel de residentiële hulp. Hulpverlening mag nooit een bureaucratische voorziening worden. Daarom is het nodig voortdurend te experimenteren, want zo kunnen vernieuwing en creativiteit de bestaande zorg voortdurend afstemmen op de veranderende behoeften.

We moeten grotere regionale netwerken tot stand brengen die de zorg naar de mensen toe brengen en die een degelijk management mogelijk maken. De werksituatie in de welzijnssector moet ruimte bieden voor de betrokkenheid, de “roeping”, van de professionelen, zowel als voor het engagement van de vrijwilligers. Daarvoor zijn doorgroeikansen, opleidingsmogelijkheden en flexibele organisatievormen belangrijk. De overheid moet daarbij niet alleen controlerend, maar ook stimulerend en suggererend kunnen optreden.

1. De gezinszorg

Telkens wanneer zorgen worden verstrekt, worden ze verstrekt in, met en aan gezinnen. Daarom moeten alle zorgen ook vanuit een gezinsperspectief worden georganiseerd. Dat zullen we in alle zorgsectoren benadrukken. Daarnaast willen we de zorg voor de gezinnen als zodanig stimuleren. We willen immers sterkere gezinnen : gezinnen met meer draagkracht en met meer ruimte voor vernieuwing.

Samen met Kind en Gezin en met het particulier initiatief willen wij de diverse mogelijkheden tot kinderopvang vergroten, vooral in moeilijke situaties. In het algemeen trachten wij het aanbod te optimaliseren en in overeenstemming te brengen met de noden.

Het gezinseducatieprogramma moet worden afgestemd op de actuele behoeften van de gezinnen. Die behoeften hebben ondermeer te maken met de relatie- en communicatiebekwaamheid, met de taakverdeling tussen man en vrouw, met probleemgedrag bij jongeren en met de opvang van bejaarde ouders.

2. Het algemeen welzijnswerk

In het algemeen welzijnswerk werd vroeger al gewezen op problemen van overlapping en versnippering, en op het ontbreken van een integrale benadering. In het verleden werd al geadviseerd voor de uitbouw van polyvalente centra. Die optie willen we aanhouden en verder uitwerken.

Op gemeentelijk vlak willen wij de samenwerking stimuleren tussen OCMW, ambulante diensten, vrijwilligerskernen, opbouwprojecten, basisschakels voor kansarmen, werkingen voor kansarme jongeren, emancipatie-bevorderende verenigingen, enz.... Misschien kan het OCMW daarbij als een soort draaischijf fungeren : een katalysator die de andere instanties activeert en doet samenwerken.

Op regionaal niveau moeten er samenwerkingsverbanden gecreëerd worden tussen te versnipperde structuren : de Regionale Instellingen voor Samenlevingsopbouw (RISO's), de Regionale Integratie Centra (RIC's) en de Regionale Overleg- en Samenwerkingsinitiatieven (ROSI's), en de vele andere voorzieningen die in de regio opereren. Op dat vlak kan de provinciale overheid, bijvoorbeeld via de Provinciale Welzijnscommissies, een ondersteunende rol spelen.

De uitbouw van een samenhangende, zorgzame omgeving begint echter met een respectvolle benadering van iedere cliënt. Dat veronderstelt een hulpverleningsstijl die de autonomie bevordert en ruimte biedt voor inspraak en afspraak. Cliëntgerichte hulpverleningscontracten moeten de zorgopmaat, de samenwerking en de verantwoordelijkheidszin bevorderen.

Een respectvolle zorg-relatie veronderstelt ook een hulpverleningsethiek die rekening houdt met de waarden die bij iedere noodsituatie in het gedrang komen. Deze kwaliteitsvragen moeten in de organisatie van de zorg en van de zorgverbanden aan de orde gesteld worden.

3. Het migranten- en het gelijke-kansen-beleid

Het gecoördineerd migrantenbeleid was in het verleden terecht gericht op het scheppen van gelijke kansen en op de emancipatie en de participatie van migranten. Ook in de toekomst zal een gecoördineerd gelijke-kansen-beleid gevoerd moeten worden om de nog bestaande achterstand en achterstelling weg te werken. Daarom blijft het nodig de migranten als een afzonderlijke groep te benaderen en te stimuleren. Bijzondere aandacht gaat natuurlijk naar de migrantenjongeren. Zij vormen een groep voor wie onder meer het schoolopbouwwerk erg belangrijk is.

Het gelijke-kansen-beleid zal onder meer steunen op het kansarmoederapport. Het moet gericht zijn op de verbetering van de zwakke zorg-omgeving waarin kansarmen leven. Er moet ook worden nagegaan hoe de cultuurparticipatie van kansarme gezinnen kan worden bevorderd. Hoe kunnen ze ook op dat vlak meer kansen krijgen en hoe kunnen ze daarbij hun eigen verrijkende inbreng hebben ?

De versnipperde en weinig verankerde initiatieven die ten behoeve van migranten en kansarmen worden genomen, moeten beter worden gecoördineerd. Het inclusieve karakter van het gelijke-kansen-beleid moet worden bevorderd, ondermeer door meer samenwerking mogelijk te maken tussen de Integratiecentra en andere welzijnsbevorderende organisaties in de sectoren van het Opbouw-

werk, het Algemeen Welzijnswerk en het jeugdwerk met kansarme jongeren.

Juiste informatie en wederzijdse bewustmaking van de verschillende bevolkingsgroepen zijn essentieel voor de uitbouw van een harmonieuze samenleving. Maar daarnaast blijft het ook belangrijk de emancipatie en de participatie van migranten te stimuleren, zowel via hun eigen organisaties als via de algemene organisaties. Vanaf volgend jaar zal dit trouwens niet langer separaat gebeuren, maar wel geïntegreerd in de algemene volksontwikkeling.

4. De gehandicaptenzorg

In de voorbije jaren zijn er via het Vlaams Fonds heel wat vormen van opvang voor gehandicapten ontwikkeld. Het is nu zaak het aanbod verder te differentiëren, het gebruik en de toegang te verbeteren en de samenhang, de spreiding en de gezins- en cliëntvriendelijkheid te vergroten.

In de eerste plaats willen wij de zorg-op-maat versterken. Daarvoor is niet alleen een degelijke intake nodig, maar ook voldoende ambulante begeleiding en gezins-ondersteunende opvang. Voor volwassenen wier ouders niet meer voor opvang kunnen zorgen, moeten aangepaste woonvormen worden gevonden. Hulp op maat is slechts mogelijk, als er in elke regio ook een volledig en samenhangend aanbod is.

Het is ook belangrijk dat de noden en mogelijkheden van de hulpvrager en zijn gezin van nabij worden gevolgd. In dat kader kunnen nieuwe methodieken worden uitgewerkt. De regionale samenwerking tussen diensten en instellingen moet in het algemeen tot een betere behandeling van de individuele problemen kunnen leiden.

Ook in de gehandicaptenzorg is de autonomie van de hulpvrager een belangrijk doel. Daarom willen wij verder aandacht besteden aan de ontwikkeling van persoonlijke creativiteit, aan inspraakansen, aan het omgaan met hulpverleningscontracten, aan rechtszekerheid.

5. De jeugdbijstand

Wij blijven trouw aan de beleidsopties die voor de bijzondere jeugdbijstand werden genomen. Wij streven ernaar de problemen zoveel mogelijk buiten de gerechtelijke sfeer te houden en opteren voor preventie en een gezinsgerichte aanpak. De regionale programmatie sluit aan bij onze algemene doelstelling met betrekking tot regionale samenhang. Elke regio moet kunnen garanderen dat wie hulp nodig heeft, precies vindt wat hij of zij zoekt. Wat in het verleden beslist werd, moet nu geëvalueerd en eventueel geconsolideerd worden. Dit veronderstelt een degelijke monitoring en een eerlijke communicatie.

Om optimaal te functioneren is een grondige bezinning nodig over de taken en de middelen van de sociale diensten bij de jeugdrechtbank, van de comités voor bijzondere jeugdzorg en van de bemiddelingscommissies.

6. De ouderenzorg

Ouderen moeten volwaardig kunnen deelnemen aan de opbouw van onze samenleving. Zij hebben daarin een onvervangbare eigen inbreng. De negatieve beeldvorming rond het ouder worden willen we ombuigen tot een positieve waardering. Ouderen moeten volop de kans krijgen om zich verder te ontplooien en om hun talenten verder te ontwikkelen. Deze positieve eigenheid van de ouderen kan via specifieke sociaal-culturele organisaties tot haar recht komen. Maar ook andere culturele voorzieningen moeten zoveel mogelijk voor de ouderen toegankelijk blijven.

Ouderen moeten een beroep kunnen doen op de solidariteit van jongere generaties, zoals deze lasten met hun noden bij de ouderen terecht kunnen. Verder blijven ze, ook als ze afhankelijker worden, recht hebben op hun autonomie. Intergenerationele solidariteit en het recht op autonomie : dat zijn de waarden die we in de ouderenzorg willen ondersteunen.

Daarom blijft een goede, op maat gesneden thuiszorg prioritair. Daar kunnen solidariteit en zelfstandigheid ten volle spelen. Maar verder moeten allerlei vormen voor zorg uitgebouwd worden, inspelend op de vele soorten zorgbehoeften.

Daarbij is het belangrijk dat iedere oudere de juiste zorg in zijn nabijheid vindt, en dat de overgangen tussen de voorzieningen soepel kunnen verlopen. Tot en met voor de stervenden willen we een voorzichtige, maar volop solidaire zorg. In overleg met de federale overheid zal gepleit worden voor een betere toewijzing van de RVT-erkenningen (afbouw ziekenhuisbedden) aan de rusthuizen.

Om de onafhankelijkheid van de ouderen te verhoogen, zullen we de uitbouw van verschillende woonvormen stimuleren. Meer nog willen we allerlei vormen van opvang en begeleiding, van informatie en beveiliging ondersteunen.

De programmatie van de ouderenvoorzieningen zal geëvalueerd worden en desgevallend herzien. Zo zal onder meer het contingent personeel in de gezins- en bejaardenzorg verhoogd worden.

De regeling voor de dagverzorgingscentra zal verijnd worden en een soepele regeling voor kortverblijf zal uitgewerkt worden. Ook het aantal personenalarmsystemen voor alleenwonende ouderen wordt in het komende jaar verhoogd.

In elke situatie moet de waardigheid van de oudere centraal staan. Daarom moet elke zorg open staan voor de signalen van de cliënten en hun familieleden.

B. CULTURBELEID

De ontwikkeling van smaak en gewoonten, van houdingen, inzichten en waarden, gebeurt essentieel in communicatie met anderen. Cultuur vinden we eerst in de spiegel die de anderen voor ons zijn. Van die anderen leren we ook ons leven zelf te cultiveren. Mensen "be-schaven" zich aan mekaar. Ze

ontdekken bij mekaar hun identiteit. Vanuit die geborgenheid riskeren ze het om die gemeenzame identiteit tot een persoonlijke eigenheid om te bouwen.

Daarom hebben we nood aan omgevingen of kringen waarin mensen mekaar treffen en waar ze zich in vrijheid en verbondenheid kunnen ontwikkelen. Dergelijke kringen moeten voldoende herkenbaarheid en de nodige vrijheid bieden om ontplooiing en confrontatie mogelijk te maken. Culturele kringen moeten herkenbare ontmoetingsplaatsen, maar ook uitdagende vrijplaatsen zijn.

1. De kracht van het sociaal-cultureel netwerk

Het sociaal-culturele weefsel, gebaseerd op vrijwillige deelname en engagement, is essentieel voor de cultuurbeleving, de cultuurschepping en de cultuuroverdracht. Het bevordert de cultuurparticipatie en gaat culturele vervlakking tegen. Dit weefsel verdient aanmoediging en ondersteuning op ieder beleidsniveau.

In dat perspectief zijn de socioculturele organisaties voor volwassenen, het jeugdwerk en de sportsector, elk op hun manier, essentiële instrumenten van het cultuurbeleid. Zowel voor jongeren als voor volwassenen moeten deze organisaties mogelijkheden bieden om met anderen te communiceren, om zich met anderen te identificeren en om samen met anderen tot ontplooiing en emancipatie te komen. In de sport moeten groepsvorming en zelfontplooiing zwaarder doorwegen dan de sportieve prestaties an sich. In dat licht is het van belang het klimaat in de topsport te verbeteren. Doping en hooliganisme dienen bestreden te worden en er moeten geregeld ethische vragen worden gesteld. Naast de verantwoorde deelname van eenieder moet de kwaliteit in het sportbeleid voorop staan.

Om in de Vlaamse Gemeenschap tot een coherent jeugdbeleid te komen, richtte de Vlaamse regering op 29 april 1992 een Interdepartementale Commissie Jeugdzaken (ICJ) op. In mei 1995 rondde de ICJ een eerste tussentijds rapport af over de initiatieven van en voor kansarme jongeren. Er worden ook een eerste reeks aanbevelingen geformuleerd. De werkzaamheden van deze interdepartementale commissie moeten worden voortgezet en de aanbevelingen opgevolgd. Naast deze Interdepartementale Commissie Jeugdzaken zou vanuit dezelfde bekommernis om coherentie in het beleid ook gedacht kunnen worden aan een interdepartementale structuur voor de ouderen.

Verder willen we speciale aandacht schenken aan sportpromotie voor de gezinnen en voor de jongeren. De sportclubs en sportfederaties moeten daarbij maximaal worden ingeschakeld. Jongeren moeten tot 18 jaar vrij en ongebonden hun sport kunnen beoefenen bij de sportclub van hun keuze. In tal van verenigingen bestaat een levendige interesse voor het verleden.

Het werk van geschiedkundige kringen verdient aanmoediging. De kennis van de cultuuruitingen uit het verleden verrijken de huidige creativiteit.

2. Zorgen voor een culturele omgeving

Cultuurbeleving en cultuurvernieuwing zijn maar mogelijk binnen een culturele horizon. Als mensen hun omgeving als een gecultiveerde, cultureel verbeterde omgeving ervaren, zullen ze daarin aanzetten vinden om ook hun eigen levensomstandigheden te cultiveren. Mensen moeten rond zich een ruimte vinden die hen tot cultureel luisteren en spreken, ook tot tegenspreken aanzet. Er zijn verschillende instrumenten die aan zo'n culturele omgeving gestalte kunnen geven.

2.1. Monumenten en architectuur

Mensen hebben meer oog gekregen voor de herkenbaarheid en voor de kwaliteit van hun ruimtelijke omgeving. Zo groeide er de jongste jaren een waarachtige belangstelling voor monumenten en gerestaureerde oude panden. Het is belangrijk deze belangstelling levendig te houden. Niet alleen om de historische waarde van onze monumenten, maar ook om de betrokkenheid bij en de zorg voor onze ruimtelijke omgeving te vergroten. Deze houding helpt de verloedering te bestrijden en bevordert de leefbaarheid van onze steden en dorpen. Zij leidt ook tot een dynamische invulling van onze identiteit.

Zo krijgt ook de architectuur een bijzondere plaats in het cultuurbeleid. Gebouwen zijn immers getuigen van ons heden en verleden. De bouwheer van vandaag is verantwoordelijk voor de omgeving van morgen. Daarom moet hij gestimuleerd worden tot een keuze voor kwaliteitsvolle, vernieuwende architectuur. Het jaarboek *Architectuur in Vlaanderen* was een eerste aanzet tot een breed debat over een mogelijk Vlaams architectuurbeleid. Wij zullen in die lijn verder werken. Het is de bedoeling een beleidsbrief over architectuur voor te leggen.

Vlaanderen heeft op dit ogenblik geen beleid inzake de bescherming, conservering en restauratie van zijn roerend kunstpatrimonium. Een decreet van 1982 werd nooit uitgevoerd. We moeten dan ook dringend tot een adequate wetgeving komen, op basis van de recente Europese regelgeving.

2.2. Onze talrijke musea

Musea zouden tot onze vertrouwde culturele horizon moeten behoren. Ze zijn immers een venster op ons verleden en op het heden, waardoor we ons zelf beter kunnen begrijpen. Vlaanderen heeft hier heel wat te bieden. Er zijn talrijke musea. Maar in vergelijking met andere sectoren besteedt Vlaanderen relatief weinig middelen aan haar museaal aanbod. De versnippering van de collecties, van het aankoopbeleid, van de conservatie, van het wetenschappelijk onderzoek en van de programmatie is groot. Er is nauwelijks enige coördinatie en taakverdeling. De toegankelijkheid en publieksgerichtheid laten vaak te wensen over. Didactische pakketten kunnen jongeren helpen om in onze musea beter hun weg te vinden. De realisatie van het geplande museumdecreet zal een aantal van deze tekortkomingen uit de wereld helpen. Dat museumdecreet kan slechts werkzaam zijn, als ook de

gemeenten en provincies, en alle andere betrokkenen zich voor de uitvoering ervan engageren.

2.3. De bibliotheken

Sinds het decreet van 1978 is de openbare bibliotheek een noodzakelijke gemeentelijke culturele voorziening. Op 1 januari 1996 zal dit, op een 20-tal gemeenten na, gerealiseerd zijn. Mits de regels enigszins worden bijgestuurd en de intercommunale samenwerking wordt aangemoedigd, kan dit doel wellicht volledig gerealiseerd worden. Daardoor komt de bibliotheek binnen ieders bereik.

Die nabijheid en de kwaliteitsverbetering van de bibliotheken in Vlaanderen, hebben het bibliotheekbezoek flink doen toenemen. Op dit ogenblik maakt ongeveer 24 % van de bevolking gebruik van deze voorziening. De verschillen tussen de gemeenten zijn evenwel vrij groot. In het kader van een actieve politiek van leesbevordering zal bij de subsidiëring meer rekening worden gehouden met de bereikte publieksgroepen. De doelmatige inzet van middelen veronderstelt ook een sereen gesprek over het kosteloze karakter van de ontleningen.

Om aan de gebruikers grotere collecties te kunnen aanbieden en om via de bibliotheek ook de producten van de informatiemedia ter beschikking te stellen, zullen wij de taakverdeling en netwerkvorming tussen de bibliotheken bevorderen. Er dient nagegaan hoe de bibliotheken een rol kunnen spelen bij de uitbouw van nieuwe leervormen – die voor iedereen toegankelijk zijn – en hoe de leesbevordering bij minder geschoolden en kansarmen kan gebeuren. Zo vervult de bibliotheek de rol van een modern educatief centrum, dat medeverantwoordelijk is voor de democratisering van de informatie.

2.4. Culturele centra en kunstencentra

In het zoeken naar een geschikte omgeving voor cultuurbeleving nemen de culturele centra en de kunstencentra een speciale plaats in. Op dit ogenblik beschikt Vlaanderen over een negentigtal erkende culturele centra. De mogelijkheid om de basisinfrastructuur over het grondgebied van een gemeente te verspreiden (decreetswijziging 1991) en de afschaffing van een afzonderlijke infrastructuursubsidiëring hebben de bouw van grootschalige culturele centra enigszins afgeremd.

Een bezinning over ruimten voor ontmoeting en cultuur dringt zich op. Wellicht heeft dat ook te maken met de teloorgang van een stuk gemeenschapsleven in de stedelijke agglomeraties.

Er is een actualisering nodig van de doelstellingen van de culturele centra, om tot een grotere cultuurspreiding te komen en om de kloof tussen avantgarde en publiek te verkleinen. Bij deze actualisering van de doelstellingen, zal ook de verhouding tot de sector van de kunstencentra ter sprake moeten worden gebracht. Bovendien moeten de centra zich duidelijker kunnen profileren qua werkgebied (lokaal of regionaal), qua functies (actief en receptief, vormend en kunstzinnig) en qua doelgroepen of publieksgroepen.

2.5. De grote podia

In Vlaanderen is er een sterke koppeling van het podiumbeleid aan het artistiek beleid van een professioneel gezelschap. Podia zijn nochtans méér dan een platform van een gezelschap. Ze zijn ook en vooral een vrijplaats voor culturele communicatie. Zij zijn de “culturele openbare plaatsen” bij uitstek en moeten dan ook als belangrijke culturele omgevingselementen ervaren kunnen worden.

Dit vergt, over de grenzen van de diverse podiumkunsten en de grote orkesten heen, een samenhangend beleid inzake infrastructuur. De ontwikkeling van commerciële projecten, zoals de omvorming van de voormalige stadsschouwburg van Antwerpen, zal in dit debat aan bod moeten komen.

Er moet ook een (receptief) podium-management tot stand worden gebracht, dat het niveau overstijgt van de gezelschappen die nu aan een podium zijn verbonden.

Het gemis aan repetitie-infrastructuur, waardoor de eigenlijke theaterinfrastructuur vaak wordt gebruikt voor repetities, maakt het gebruik van deze zalen door andere gezelschappen (ook amateurgezelschappen) nagenoeg onmogelijk. Zeer specifiek is de situatie van twee door de Vlaamse overheid gewilde grote reizende instellingen (Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen en Ballet van Vlaanderen) voor wie beschikbare publieksruimte een voortdurende zorg is. Het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen beschikt zelfs niet eens over een elementaire repetitieruimte.

2.6. Cultuurtoerisme

De zowat 382.000 bezoekers aan de Memling-ten-tonstelling in Brugge, de groeiende belangstelling voor grote manifestaties als Eurosail, Open Monumentendag, de Gentse happening van het Festival van Vlaanderen,... illustreren het groeiende belang van het cultuurtoerisme. Grote culturele manifestaties moeten mee opgenomen worden in de toeristische promotie, zowel voor binnenlands als voor buitenlandse gebruik.

Steeds meer zijn de kunststeden en het actieve culturele leven de toeristische troeven van Vlaanderen. Onderzoek toont aan dat ‘kunst’ een van de belangrijkste motieven is om een vakantie in Vlaanderen door te brengen. Bij de verdere ontwikkeling van het cultuurtoerisme zal een goed evenwicht moeten worden gevonden tussen het culturele en het toeristische belang. De culturele sector zal volwaardig bij het studiewerk betrokken worden.

3. De cultuurproductie

Wat de scheppende kunstenaar betreft, voert de overheid al vele jaren een beleid dat moet worden voortgezet en aangevuld. De creativiteit van de kunstenaar heeft ook een omgeving nodig waarin andere partijen een mede-producerende rol spelen : bijvoorbeeld uitgevers, promotors, galerijhouders of critici ... Bovendien is er nood aan een degelijk

statuut dat afgestemd is op de specifieke werksituaties van de kunstenaars.

3.1. *De scheppende kunstenaar*

De ondersteuning van de individuele kunstenaar gebeurt traditioneel via beurzen, via de aankoop van werken en de ondersteuning van manifestaties. Deze instrumenten moeten ook in de toekomst gebruikt worden, maar daarbij moeten we wel rekening houden met de effectiviteit van het instrument en met de kwaliteit van het werk. De aankoop van een beeldhouwwerk voor een publieke ruimte is wellicht effectiever dan de aankoop van een aantal boeken. Onderlinge confrontaties en aanmoediging van kunstkritiek en kunstpublicaties kunnen de ontwikkeling van kwaliteitsvol werk positief beïnvloeden.

Het wegwerken van een aantal specifieke moeilijkheden eigen aan de situatie van de kunstenaar, aangevat in de vorige legislatuur, moet worden voortgezet. Omdat de professionele kunstenaar vaak verloren loopt in het ingewikkelde systeem van wetten en reglementen die zijn statuut regelen en zijn professionele activiteit beïnvloeden, zal op korte termijn de idee van een specifiek informatieloket bij de Vlaamse Gemeenschap geconcretiseerd worden.

De uitwerking van een passend statuut voor de kunstenaar en de uitvoering van de wet op het auteursrecht maken overleg tussen de federale overheid en de cultuurgemeenschappen noodzakelijk.

3.2. *Andere deelnemers in het productieproces*

Voor de kunstproductie in Vlaanderen moeten er ook goede en leefbare uitgeverijen, galerijen, produktiehuizen,... zijn. We willen terzake een inventaris opmaken en onderzoeken hoe we – bijvoorbeeld door het ondersteunen van bepaalde projecten – het best kunnen bijdragen tot de leefbaarheid en de dynamiek van de kunstproductie-sector.

3.3. *De sluiswachters*

In de kunstproductie worden voortdurend keuzen gemaakt. Producenten en promotors zowel als distributeurs en critici maken keuzen. Zij treden op als “sluiswachters”: zij laten het ene door, laten het andere wachten en houden af en toe ook dingen tegen. Ook de overheid maakt keuzen en ondersteunt het ene meer dan het andere.

Wij moeten ervoor zorgen dat de verschillende sluiswachters met elkaar concurreren en discussiëren. Daarom moeten we monopolies doorbreken, verschillende gespecialiseerde tijdschriften ondersteunen en doelbewust verscheidenheid in onze eigen keuzen nastreven. Daarom willen wij, bij het samenstellen van de adviesorganen, niet alleen streven naar kwaliteit, maar ook naar – kunstzinnige – verscheidenheid. Zelf willen wij vele verschillende doelgroepen aanspreken. Met de keuzen die wij maken, streven wij er niet naar iedereen op ieder moment tevreden te stellen. Wij willen er wel voor zorgen dat iedereen aan zijn trekken komt en

iedereen zich aangesproken weet. Ook hier speelt onze prioritaire aandacht voor de jongeren. Kunstproducties van jonge debutanten en kunstproducties voor jongeren (bijvoorbeeld jeugdliteratuur) genieten een voorkeursbehandeling.

4. *Vlaanderen in de wereld*

4.1. *Brussel : onze poort naar de wereld*

Brussel, onze hoofdstad, vormt een platform waar wij de Vlaamse cultuur kunnen presenteren aan een internationaal georiënteerde gemeenschap. Daarom moet Vlaanderen een constructieve rol spelen bij de profilering van Brussel als een aantrekkelijke, interculturele leef- en cultuurstad met een internationale uitstraling. Dat betekent dat wij een kwaliteitsvol cultuuraanbod in Brussel moeten blijven ondersteunen en dat wij alle Vlamingen ertoe moeten aanzetten van dit aanbod gebruik te maken. Ook bij het heterogene publiek in Brussel zelf moeten wij dat aanbod promoten en vooral voor de migrantengemeenschap moeten wij de toegang tot het Nederlandstalige cultuurleven vergemakkelijken. In Brussel moet de Vlaamse Gemeenschap openstaan voor dialoog tussen de verschillende overheden die een verantwoordelijkheid dragen op het vlak van cultuurbeleid.

In het cultuurbeleid zowel als in het welzijnsbeleid zullen wij bij ieder decreet of besluit rekening houden met de specifieke kenmerken van Brussel en de randgemeenten. Voor de Vlamingen in Brussel en in de rand moet de Vlaamse Gemeenschap een samenhangend beleid ontwikkelen qua cultuur, onderwijs, welzijn, huisvesting, werkgelegenheid,... Via overleg en samenspraak willen wij dat gemeenschappelijk belang behartigen. Het is echter voorbarig om daaraan meteen concrete voorstellen te verbinden.

4.2. *Onze relatie met de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschap*

Een cultuur die zich terugplooit op zichzelf dreigt te versralen. De Vlamingen moeten de uitdaging aangaan hun taal en cultuur te beleven in relatie tot de hen omringende wereld. De rijkdom die culturele verscheidenheid biedt, kan dicht bij huis ervaren worden via contacten met de Franstalige en Duitstalige Gemeenschap in ons land. Vlaanderen moet openstaan voor uitingen van creativiteit uit de andere taalgemeenschappen. Maar we moeten ook de kans krijgen onze taal en cultuur beter bekend te maken over de taalgrens heen. Uitwisseling en samenwerking moet daarom aangemoedigd worden.

4.3. *Internationale samenwerking*

Met het oog op een toenemende culturele uitstraling moeten de reeds verworven posities op de internationale culturele scène worden geconsolideerd en verstevigd. We willen blijven streven naar een zichtbare, goed gestructureerde en kwalitatief hoogstaande aanwezigheid op de meest toonaangevende Europese en internationale kunstma-

nifestaties. Dat impliceert ook dat wij initiatieven steunen die jongeren helpen om in cultureel verband grenzen te overschrijden. Ook de culturele ambassadeurs kunnen daarbij een rol vervullen.

Wij moeten er verder naar streven dat onze internationale contacten een meerwaarde opleveren zowel voor Vlaanderen als voor onze partners.

5. Onze taal

Elke cultuurschepping en elke cultuurbeleving komt – letterlijk en figuurlijk – binnen een taal tot stand. Taal is het eerste instrument voor communicatie en identificatie. Via de taal leren mensen zich ook te ontwikkelen. Onze taal is een belangrijk instrument voor culturele ontplooiing. Dit geldt zoveel te meer voor kansarme of achtergestelde bevolkingsgroepen : voor migranten, ongeschoolden, jongeren met schoolachterstand.

Wij willen een ruime taalkennis en een verzorgd taalgebruik binnen alle geledingen van de samenleving, zowel in de privésfeer als op het publieke forum blijven promoten. Ook de overheid moet op een gecultiveerde wijze met onze taal omgaan. Ondermeer daarom moet het besluit van de vorige regering over het verlenen van een taaladvies, uitgevoerd worden.

Als wij willen dat de Vlamingen zich ook met Europa kunnen identificeren, dan moet, samen met Nederland, de positie van het Nederlands in Europa op zijn minst gehandhaafd en waar nodig en mogelijk zelfs versterkt worden.

V. BESTUURLIJKE ORGANISATIE

Wij willen dit beleid voeren in overleg met alle betrokkenen. Hiermee bedoelen wij de administratie, het ruime veld van organisaties en diensten die aan de zorg en de creativiteit gestalte geven en de provinciale en gemeentelijke overheden die terzake een cruciale rol kunnen spelen. Wij willen ook en vooral overleggen met de deelnemers en de cliënten, de hulpvragers en hun gezinsleden, met de jongeren, de alleenstaanden, de ouderen, de kansarmen, de gehandicapten en de vele anderen die op zorg en ontplooiingskansen rekenen.

Het beleid moet kunnen steunen op informatie, op een systematische, doelgerichte aanpak en op samenspraak. Daarom denken wij eraan een Centrum voor Cultuurbeleid op te richten. Het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies kan een zelfde beleidsvoorbereidende functie vervullen voor het welzijnsbeleid.

Waar mogelijk zullen wij voor meer decentralisering zorgen. De gemeentebesturen en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn worden als eersten geconfronteerd met de concrete vragen en noden. In het kader van de beleidsovereenkomsten moeten zij de kansen en middelen krijgen om zelf acties te ondernemen.

Ten aanzien van de organisaties en hun cliënten willen wij een beleid voeren dat gebaseerd is op luisterbereidheid en overleg. Want alleen in samenspraak vinden de vele betrokkenen de bereidheid om aan de – soms riskante – opbouw van een creatieve en zorgzame samenleving mee te werken. Nieuwe inspraak- en overlegstructuren moeten dat voornemen een concrete vorm en een eigen dynamiek geven, zodat de bestaande versnippering en inefficiëntie worden weggewerkt. Zo plannen wij de oprichting van een centrale welzijnsraad en van een sector-overstijgende raad voor cultuur.

In het verlengde daarvan blijven we ook het vrijwilligerswerk extra ondersteunen. Juist in de ondersteuning van gezinnen, in de zorg voor mekaar en in het rijke cultuurleven, spelen vrijwilligers een onmisbare rol. Zij vullen niet alleen aan, ze zijn dikwijls de verkenners die voor een nieuwe kijk en een verrassende aanpak zorgen.

Tenslotte willen wij rekening houden met de internationale context. Het cultuur-, gezins- en welzijnsbeleid moet immers gesitueerd worden in een Europese ruimte en in het kader van internationale contacten en verhoudingen.

VI. VERWACHTINGEN VOOR 1996

In het algemeen zullen wij bijzondere inspanningen leveren voor de tewerkstelling. Waar het enigszins mogelijk is en in overeenstemming met de beschikbare middelen, zullen wij de werkgelegenheid doen toenemen in de sectoren die ons zijn toevertrouwd.

A. WELZIJSBELEID

In samenspraak met zoveel mogelijk betrokkenen, willen we in 1996 komen tot de oprichting van één Centrale Welzijnsraad, zoals voorzien in het regeerakkoord. Die raad moet voldoende deskundig zijn en moet ook een draagvlak bieden voor een grondige en goed-georganiseerde dialoog tussen de gebruikers, de hulpverleners, de directies en de inrichtende machten, de overheid.

In het kader van de strijd tegen de typische problemen van steden en achtergestelde buurten, hecht het regeerakkoord terecht veel belang aan de versterking van het lokaal en regionaal sociaal weefsel. Voor het welzijnsbeleid betekent dat concreet dat wij bijzondere aandacht zullen hebben voor diegenen die door de mazen van het aangetaste weefsel vallen : de armen en kansarmen. Het betekent ook dat wij de samenwerking tussen allen die ter plaatse zorg verstrekken, naar een hoger plan zullen tillen, zodat zij echt zorg-op-maat kunnen bieden. Het betekent tenslotte dat wij oproepen tot meer zin voor verantwoordelijkheid en solidariteit. Met de middelen die ons ter beschikking staan, willen we daartoe in 1996 eerste aanzetten geven.

De criteria van het Sociaal Impulsfonds zullen in lijn worden gebracht met deze beleidsdoelen. Er zal naar mogelijkheden worden gezocht om met de

OCMW's tot beleidsovereenkomsten te komen, die het zorg-netwerk versterken.

Binnen het Opbouwwerk zal meer aandacht gaan naar de ondersteuning van basisschakels. In het kansarmoedebeleid willen we vooral acties voor de jeugd ondersteunen, zoals het schoolopbouwwerk en het straathoekwerk.

We zullen het voortouw nemen in de gecoördineerde en kordate aanpak van de achterstand en de achterstelling van migranten. Hierbij zullen wij zowel via het welzijnsbeleid – de strijd tegen de kansarmoede – als via het cultuurbeleid – de ondersteuning van de emancipatie – actie ondernemen. We blijven aandacht vragen voor de broodnodige categorale aanpak, maar wij willen lokaal ook meer algemene samenwerking stimuleren. Parallel hiermee zullen we de kansarmoede bij de autochtone bevolking bestrijden. De blauwdruk van dit beleid zal in de vorm van een strategisch plan in het voorjaar van 1996 aan het Vlaamse Parlement worden voorgelegd.

Om de thuiszorg meer elan te geven worden er 200 nieuwe reguliere arbeidsplaatsen bij gecreëerd. De Centra voor integrale gezinszorg moeten volop kunnen functioneren en de centra voor ontwikkelingsstoornissen kunnen nu een beroep doen op een gereguleerd subsidiëringssysteem.

Via Kind en Gezin wordt een pakket voorzieningen met betrekking tot kinderopvang, preventieve kindergedrag, begeleiding bij kindermishandeling en erkenning van adoptiediensten gefinancierd. Meer concreet zal het strategisch plan "preventieve kindergedrag" worden uitgevoerd. Wij gaan van 1.000 naar 300 consultatiebureaus, maar met een kwaliteitstoename in de zorgverstrekking en bijzondere aandacht voor maatschappelijk zwakkeren. De particuliere kinderopvang willen wij op een passende manier ondersteunen, ondermeer via opleiding en grotere flexibiliteit. Het aantal plaatsen voor kinderopvang kan licht toenemen en er komt een oplossing voor buitenschoolse opvang waarbij ruimte wordt gemaakt voor diverse initiatiefnemers.

In het Algemeen Welzijnswerk werken wij prioritair de blinde vlekken weg : de Westhoek, de Maaskant, de regio Oudenaarde-Ronse, de regio Aarschot.

Het probleem van het personeelstekort in de comités voor bijzondere jeugdzorg, vraagt een dringende oplossing.

In de bijzondere jeugdbijstand willen wij tot een reductie van de residentiële capaciteit te komen. Daartoe moeten wij vooral bijkomende capaciteit creëren in de ambulante thuisbegeleiding en dat vergt op korte termijn een overschrijding van het programmatische cijfer. Bovendien moeten er enkele storende elementen in de huidige procedure worden weggewerkt.

Ook in de gehandicaptensector is een andere aanpak noodzakelijk. De redenen zijn duidelijk. Er zijn nieuwe inzichten met betrekking tot opvang en begeleiding, er zijn de blijvende noden van volwassen gehandicapten en er is de spanning tussen de

beschikbare middelen en de toenemende vraag. Die vernieuwde aanpak – uiteraard binnen de limieten van het budget – zal vanaf 1996 leiden tot een uitbreiding van de ambulante dienstverlening. Intensieve zorgvormen zullen op termijn flexibeler kunnen gebruikt worden. Zwakkere personen moeten betere tewerkstellingskansen krijgen.

Een multidisciplinair team moet de ouderen naar de juiste opvang oriënteren. De bijzondere zorg voor demente bejaarden maakt een bijsturing van de normen noodzakelijk. Ook de kwaliteit van de opvang en de familiale betrokkenheid daarbij moet worden versterkt.

In het algemeen zullen wij vooral aandacht besteden aan kwaliteitszorg, management en deskundigheid. Niet alleen het technische, maar vooral het menselijke aspect van de zorg is belangrijk.

B. CULTURBELEID

Bij de opmaak van de begroting 1996 hebben wij alles in het werk gesteld om het uitvoeringspercentage van het decreet op het landelijk georganiseerd jeugdwerk op peil te houden. Bovendien werd 9,9 miljoen extra vrijgemaakt (totaalbudget nu 25,5 miljoen) voor de noodzakelijke vernieuwing van tenten.

In de cultuurbegroting 1996 hebben wij de basisallocaties in het volksontwikkelingswerk gehergroepeerd. De herindeling van het sociaal-cultureel werk met volwassenen in drie grote organisatievormen – verenigingen, instellingen en diensten – leidde tot een grotere concentratie van de middelen.

De concrete implementatie van de nieuwe regelgeving in de sector van de instellingen en de verenigingen, heeft in tegenstelling tot alle eerdere prognoses, een ondraagbare financiële last opgeleverd. Met betrekking tot de subsidiëring was een meer strikte definiëring van de nieuwe regelgeving vanuit budgettaire oogpunt dan ook onvermijdelijk. Omgekeerd werd een bijzondere en structurele verhoging van 150 miljoen ingeschreven om de nieuwe decreten in de sector van de volksontwikkeling uit te voeren. In 1996 zullen wij de decreten dan verder verdiepen en zullen wij een prioriteitenbeleid uittekenen. De diverse vormen van sociaal-cultureel werk, met inbegrip van sommige initiatieven die nu bij het Onderwijs Sociale Promotie zijn ondergebracht, kunnen in een geordend geheel samengebracht worden. Tegelijk zullen wij allerlei administratieve rompslomp en al te kwantitatieve controles afbouwen. In plaats hiervan zullen systemen van kwaliteitszorg worden ingevoerd.

Voor de podiumkunsten trachten wij het bestaande te consolideren. Tegen het einde van het jaar zal er voor alle podiumkunsten een beslissing genomen worden over de erkenningen voor de periode 1997 – 2000. Het betreft de dramatische kunst of het teksttheater, de dans, het muziektheater en de kunstcentra. Om dit voor te bereiden, zal een brede raadpleging gehouden worden over eventuele bijstellingen van het podiumkunsten-decreet. Wij zullen nagaan hoe wij de budgettaire ruimte voor

de podiumkunsten kunnen verbreden. Wij zullen ook onderzoeken hoe wij via betere coördinatie en afspraken tot meer resultaten kunnen komen. Wij denken hier bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen kunstencentra en producerende groepen en tussen grotere artistieke instellingen. De overgang van "VLOS" naar "VLOPERA" moet nu worden afgerond zodat de "VLOPERA" kan worden opgericht.

In de muzieksector zullen de bestedingen worden geëvalueerd. Met het oog op een bundeling van de middelen zullen wij de nodige herschikkingen voorbereiden. Bovendien zullen wij de regels verfijnen en zullen wij werk maken van betere informatiedoorstroming. Binnen de kredieten zal meer aandacht gaan naar de muziekbeleving van jongeren. Verder blijven hedendaagse creaties en producties belangrijk.

Voor de podiumkunsten en de muziek maken wij een inventaris van de huidige infrastructuur en van de behoefte aan renovatie en uitbreiding. Daardoor wordt een langetermijnplanning mogelijk en kunnen wij de meest acute noden op middellange termijn oplossen. Wij denken hierbij aan het KMSK, de KVS, het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen, het Ballet van Vlaanderen, ... Enkele dossiers, zoals die van de Ancienne Belgique bijvoorbeeld, moeten in 1996 afgewerkt worden. Concrete vragen moeten in een langetermijnvisie worden opgenomen. Brussel blijft voor infrastructuur zowel als voor instellingen een bijzonder aandachtspunt.

Met de federale overheid zullen wij overleggen over het statuut van de kunstenaar, zowel arbeidsrechtelijk als sociaal en fiscaal.

In de monumentenzorg zijn diverse nieuwe inzichten ontwikkeld omtrent decentralisatie, de beoordeling van gebouwen, de rol van het particulier initiatief en de noodzaak van een geïntegreerde aanpak. Die inzichten zullen leiden tot accentverschuivingen in de wetgeving, die in 1996 zullen worden voorbereid. Er wordt ook gewerkt aan een architectuurnota, gericht op de promotie van kwaliteit in architectuur en vormgeving. Een nieuw decreet betreffende de bescherming van het roerend cultureel erfgoed is in voorbereiding.

Samen met het BLOSO wordt een afzonderlijke beleidsbrief voorbereid. Een totale evaluatie met betrekking tot de kerntaken en de werking van het BLOSO, het beheer van de sportcentra en de uitvoering van de sportdecreten is aangewezen. Daarna kunnen de nodige opties genomen worden met het oog op de actuele en toekomstige noden van de sportbeoefenaars.

De vorige Minister van Cultuur werkte samen met de Museumraad aan een nieuwe regelgeving. Een voorontwerp van museumdecreet werd reeds principieel door de Vlaamse regering goedgekeurd en het advies van de Raad van State is reeds beschikbaar. Het voorontwerp is gegroeid uit de sterk gewijzigde behoeften van de musea en uit de ambitie de kwaliteit van de museumwerking te verhogen. Het museumdecreet wil ook de bestendige conservatie van de collecties stimuleren, de organisatie van het museumlandschap dynamischer

maken en de onderlinge samenwerking tussen de musea versterken.

In het licht van het nieuwe decreet werd bij de begrotingsopmaak een gevoelige budgetverhoging voorgesteld. Binnen de actuele begrotingscontext bleek deze verhoging niet haalbaar. Het ontwerp zal nader op zijn financiële haalbaarheid onderzocht worden, alvorens het aan het Vlaamse Parlement zal worden voorgelegd.

Meer dan dat in het verleden het geval was, moet de besteding van de middelen van de Nationale Loterij worden geobjectiveerd. De middelen moeten zodanig worden bestemd, dat er een beter evenwicht tussen alternatieve en aanvullende financiering ontstaat.

Het cultuurbeleid moet kunnen steunen op wetenschappelijke inzichten en op voldoende statistisch materiaal. De onderzoeksopdrachten zullen daarop worden afgestemd. In 1996 zullen ook de voorbesprekingen met betrekking tot de oprichting van het Centrum voor Cultuurbeleid en van de Raad voor Cultuur worden opgestart. Deze moeten in 1997 resulteren in ontwerpen van decreet die meteen ingang zullen vinden.

VII. PLANNING 1996-1999

In de loop van de volgende jaren willen wij ons beleid realiseren via een aantal acties die, waar mogelijk, in enkele grotere programma's worden samengebracht.

1. Het programma "Biotoop"

Dit is een programma waarin allerlei acties worden ondernomen om de zorgende omgevingen te versterken en meer samenhang in de bestaande zorg te bevorderen.

1.1. Actie "Algemeen Welzijnswerk"

De sociale centra zorgen voor een ruime eerstelijnsopvang voor allerlei noden en hebben als zodanig ook een preventieve functie. In de eerste plaats is een verdere geografische uitbouw van die sociale centra nodig en moeten er enkele hangende problemen worden weggewerkt. De opdrachten moeten samenhangender worden gemaakt en ze moeten meer gediversifieerd en beter gedefinieerd worden. Er is regionale aandacht nodig voor bijzondere doelgroepen (vluchtelingen, woonwagenbewoners, slachtoffers, ...) en voor bijzondere methodieken. Bij die uitbouw zal ook een beroep worden gedaan op vrijwilligers.

1.2. Actie "Armoede-overleg"

Samen met de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn willen wij het lokale en/of regionale welzijnsoverleg over armenzorg en later ook over andere noden intensiveren. In het lokaal welzijnsoverleg beogen wij de samenhang van en de samenwerking tussen OCMW, ambulante diensten, vrijwilligerskernen, opbouwprojecten, basisscha-

kels voor kansarmen, werkingen voor kansarme jongeren, enz. Dezelfde samenhang en samenwerking zijn ook nodig op het Vlaamse niveau. De voorstellen van de VICA moeten in concrete beleidsvoorstellen worden omgezet. Hierbij moeten wij vooral letten op de problematiek van de steden en de achtergestelde buurten.

1.3. Actie "Zorgzame omgeving"

In de grote zorg-sectoren – de gehandicaptenzorg, de bijzondere jeugdbijstand en de bejaardenzorg – zal de thuiszorg worden bevorderd en zal de ambulante bijstand worden opgedreven, dit alles binnen het kader van regionaal goed uitgebouwde netwerken. Waar het kan zullen residentiële vormen van zorg gedifferentieerd en ingeperkt worden en waar nodig zal die zorg nog worden uitgebreid. De zware zorgvormen zullen via een gericht toegangsbeleid worden voorbehouden aan hen die het echt nodig hebben.

In de ouderenzorg betekent dit ondermeer een versterking van de Diensten Gezins- en Bejaardenhulp, het optimaliseren van dagverzorgingscentra, een meer gerichte opvang en aandacht voor de regionale spreiding. Voor de Bijzondere Jeugdbijstand houdt dit ondermeer een uitbreiding in van de ambulante thuisbegeleiding. Wij willen ook de taken in de sociale diensten van de comités, de bemiddelingscomités en de sociale diensten van de jeugdrechtsbanken herdefiniëren. Daarbij moeten wij ook voorzien in de nodige tewerkstelling. In de sector van de gehandicaptenzorg worden de ambulante vormen versterkt (thuisbegeleiding, begeleid wonen, ADL-ondersteuning). De zorg wordt flexibeler (bijvoorbeeld door deeltijdse opvang) en meer gedifferentieerd.

1.4. Actie "Buurt- en gemeenschapsvorming"

Met deze actie willen wij het rijke Vlaamse verenigingsleven op het vlak van sociaal-cultureel werk, amateuristische kunstbeoefening, sportleven en culturele vrijetijdsbesteding ondersteunen. Bijzondere aandacht zal gaan naar de bevordering van de methodiek van de basisschakels, het doelgroepgericht buurtwerk in zwakke stedelijke buurten. Samen met het supralokaal jeugdwerk kunnen daarin ook specifieke activiteiten voor jongeren worden opgenomen zoals speelweken, ateliers, hobbyclubs,... Ook het sociaal-cultureel werk, met zijn goed uitgebouwd netwerk van verenigingen, biedt hier mogelijkheden.

1.5. Actie "Integratie van migranten"

Vanuit onze coördinerende opdracht willen we binnen het kader van de ICM een strategisch plan uitwerken. Het moet de basis vormen voor een inclusief beleid, niet alleen met betrekking tot cultuur en welzijn, maar ook ten aanzien van tewerkstelling, onderwijs, volksgezondheid, stedelijk beleid, enz. Hierbij moeten ook de ondersteuningsopdrachten van de centra worden versterkt en gespecificeerd en moet er meer toegankelijkheid in de normale voorzieningen worden gerealiseerd. Tenslotte zal de samenwerking gestimuleerd worden

tussen organisaties die zich met de ondersteuning van verschillende doelgroepen, namelijk de migranten, de vluchtelingen en de woonwagenbewoners bezig houden.

2. Het gezins- en jeugdprogramma

Met dit programma bundelen wij een aantal acties die de leefwereld en de weerbaarheid van gezinnen en van jongeren kunnen versterken. Voorrang zal daarbij gaan naar gezinnen en jongeren in bedreigende situaties.

2.1. Actie "Kinderopvang"

Er zal gewerkt worden aan een kwaliteitskader voor de functie "buitenschoolse opvang". Alle bestaande initiatieven zullen daarin zoveel mogelijk een plaats krijgen.

Zo zal het ook wettelijk mogelijk gemaakt worden dat ook de onthaalmoeders, aangesloten bij de dienst voor onthaalgezinnen, buitenschoolse opvang voor kinderen tot 12 jaar zullen mogen verzorgen.

Er zal een specifieke ondersteuning georganiseerd worden voor de particuliere opvanginitiatieven op vlak van onder meer verzekering en bijscholing.

Er zal gezocht worden naar een aangepast systeem van ouderbijdragen, om de verhoogde vraag naar flexibele opvang van de ouders in de gesubsidieerde kinderdagverblijven op te vangen.

2.2. Actie "Gezinsopvoeding"

Deze actie beoogt de opvoeding tot relatiebekwaamheid, emancipatie van de gezinnen (vooral dan van de bedreigde gezinnen) en opvoeding tot weerbaarheid en zelfwaardering. Zij omvat heroriëntering naar meer ondersteuning van zelfhulp of zelf-organisatie en aanvullende preventieve campagnes.

2.3. Actie "Jongeren"

Deze actie is gericht op de ondersteuning van jongeren vanuit de diverse domeinen die tot onze bevoegdheid behoren. Het gaat hier uiteraard in de eerste plaats om het georganiseerd jeugdwerk, zowel landelijk, regionaal als gemeentelijk. Bijzondere aandacht gaat naar jongeren in probleem-situaties en naar de ontwikkeling van zelfwaardering en weerbaarheid bij maatschappelijk bedreigde jongeren, ondermeer via specifiek jeugdwerk, speelweken, straathoekwerk. Ook in andere programma's en acties zal de zorg en aandacht voor de jeugd voorop staan. Overigens zal de interdepartementale commissie het geïntegreerd jeugdbeleid bevorderen.

2.4. Actie "Taalstrijd"

Deze actie omvat allerlei maatregelen om via taalvaardigheid het respect voor de eigen taal en cultuur te stimuleren, om de culturele gemeenschapszin te ondersteunen en om de ontplooiing van

vooral jongeren – maar eventueel ook volwassenen – te bevorderen. Daarbij zullen diverse middelen worden ingezet.

3. Het programma “Culturele Horizon”

Dit is een programma dat allerlei acties omvat ter verbetering van de culturele omgeving. Dat willen wij verwezenlijken door een betere spreiding van culturele voorzieningen en door een kwaliteitsverbetering en dynamisering van alles wat al aanwezig is. Met dit programma trachten wij ook de algemene culturele ontwikkeling te bevorderen en de actieve deelname aan het kunstzinnige leven te verhogen.

3.1. Actie “Activering van musea”

Door de realisatie van het museumdecreet en door een gericht personeelsbeleid (onder meer op basis van het nieuw statuut van het wetenschappelijk personeel) moeten de kwaliteit van de collectie en van de programmatie, de publieksgerichtheid en de educatieve werking van de musea worden verbeterd. En dit in het bijzonder voor de jeugd. Nieuwe initiatieven inzake musea moeten worden aangemoedigd.

3.2. Actie “Dynamische Podia”

Naast het beëindigen van de lopende infrastructuurwerken (onder meer de Ancienne Belgique), willen we de bestaande infrastructuur en de nood daaraan inventariseren, in aangepaste infrastructuur voorzien en zorgen voor de nodige repetitieruimten. Verder streven wij met deze actie een grotere differentiatie tussen infrastructuur en gezelschappen na. Het receptief management willen we stimuleren, ondermeer door de bevordering van actieve en intense samenwerking tussen de verschillende actoren.

Verder zijn er de noodzakelijke evaluatie van het podiumdecreet en de bijsturing ervan. Hierbij zal worden gezocht naar een goed evenwicht tussen repertorium-gezelschappen en (vooral wisselende) nieuwe groepen.

3.3. Actie “Cultureel Erfgoed”

De monumentenzorg willen wij verdiepen en laten aansluiten bij de algemene acties ter verbetering van de leefomgeving. We hebben daarbij diverse doelstellingen voor ogen : de kwaliteit van de leefomgeving, de versterking van het Vlaamse zelfbewustzijn, de identificatie met onze eigen steden, het verhogen van de toeristische aantrekkelijkheid. De middelen daartoe zijn : een geïntegreerde aanpak, decentralisatie naar en samenwerking met gemeenten en provincies, een gemoduleerde beoordeling.

In uitvoering van de Europese regelgeving komt er een nieuw decreet met betrekking tot de bescherming van het roerend cultureel erfgoed. Verder zal er, in dialoog met andere overheden en via bewustmaking en informatie, naar meer kwaliteit en vernieuwing in de architectuur worden gestreefd. Het jaarboek Architectuur en de Tweejaarlijkse Vlaam-

se Cultuurprijs voor Architectuur en voor Vorming en Design kunnen daartoe bijdragen.

3.4. Actie “Gemeentelijk Spreidingsbeleid”

Wij willen een dynamisch gemeentelijk spreidingsbeleid op gang brengen dat het louter voorzieningenbeleid overstijgt. Hierbij richten wij onze aandacht op de bibliotheek, het cultureel centrum, andere culturele infrastructuur, plaatselijke culturele verenigingen en organisaties. Grotere en succesvolle culturele centra kunnen hierbij hun kunde en know-how inbrengen, bijvoorbeeld als een soort peterschap. Ook een week van het Volksontwikkelingswerk kan daarbij ondersteuning bieden.

3.5. Actie “Cultuur voor de Jeugd”

Via deze actie willen wij specifieke impulsen geven aan initiatieven voor de jongeren in de sport en in de verschillende kunsten, zoals literatuur, muziek en theater. Wij zorgen ook voor promotie van en steun aan jonge auteurs of acteurs die experimenteren en innoveren.

4. Het Pionier-programma

Dit is een programma ter bevordering van de maatschappelijke creativiteit in het algemeen en de cultuurschepping in het bijzonder. Via dit programma worden ook de kunstproductie en de kunstdistributie gestimuleerd en ondersteund, want dat zijn essentiële onderdelen van de cultuurvernieuwing.

4.1. Actie “Kans voor kunst”

Bij de ondersteuning van scheppende kunstenaars streven wij naar een hergroepering en verhoging van de middelen, naar een meer doorgedreven effectiviteit en selectiviteit, naar vernieuwingsgerichtheid en verscheidenheid. Daartoe maken wij een bewuster gebruik van de middelen, werken wij met adviescommissies die streven naar artistieke vernieuwing en verscheidenheid, elimineren wij specifieke moeilijkheden voor diverse groepen kunstenaars, ondermeer door een passend statuut, en zoeken wij naar samenwerking met het kunstonderwijs.

4.2. Actie “Het kunstkanaal”

Deze actie omvat het inventariseren van organisaties voor kunstproductie, kunstpromotie en kunstdistributie zoals uitgeverijen, galerijen en productiehuisen. Ze behelst ook een onderzoek naar de (internationale) omvang, de impact en de mogelijkheden van overheidsmaatregelen, van sponsoring en van mecenaat. Tenslotte kan ze een aanzet geven tot het opstarten van specifieke ondersteuning, eventueel via enkele kleine projecten.

4.3. Actie “Sportief Vlaanderen”

Twee doelstellingen staan voorop. In de eerste plaats willen wij iedereen aanzetten tot verantwoorde sportbeoefening. Dit vergt de nodige infrastructuur, logistiek, personeel en begeleiding.

Vervolgens willen wij de kwaliteit van de sportbeoefening vanuit diverse invalshoeken versterken. Hierbij ligt de nadruk ten eerste op de sportpromotie bij de jeugd, op het vrij en ongebonden sporten van jongeren tot achttien jaar in de sportclub van hun keuze ; ten tweede op het cultiveren van een fair sportklimaat, het voorkomen van doping en hooliganisme ; ten derde op decentralisatie van bevoegdheden en middelen naar lokale en provinciale besturen, en op een sterker partnership met het vrij initiatief ; ten vierde op de kwaliteitsverbetering van dienstverlening en sportbegeleiding.

5. Het programma “Kwaliteitszorg”

1. *Actie “Eigen Vermogen”*. Kwaliteitszorg is slechts mogelijk als de betrokkenen zelf, ieder op hun manier, daarvoor instaan. Hulpverleners zijn verantwoordelijk voor de professionele kwaliteit van het produkt. Wie leiding geeft, moet voor een degelijke bedrijfsvoering zorgen. De gebruikers zijn de belangrijkste toetssteen, want om hun feitelijke behoeften gaat het. Deze drie componenten van de kwaliteitszorg willen we via deze actie verbeteren.

We zullen een platform bieden voor een betere afstemming tussen de eisen van het werkveld enerzijds en de opleidingen en bijscholingen anderzijds. Verder zullen we de ontwikkeling van een bedrijfsmatige ondersteuning stimuleren, onder meer in verband met arbeidsvoorwaarden, personeelsbeleid, informatievoorziening, schaalproblemen en management. Tenslotte zullen we de produktgerichte informatie-uitwisseling met de gebruikers bevorderen.

2. *Actie “Omgaan met informatie”*

Cultuurprodukten zijn vandaag in overvloed aanwezig. Het komt erop aan in die vloedgolf de tegenstroom van creativiteit te zien. Daarvoor is het belangrijk dat een goede informatie, op een gestructureerde wijze, voor iedereen beschikbaar is, en dat mensen daarmee ook leren omgaan. We willen de culturele kwaliteit bevorderen, door de oude en de nieuwe informatie-technologie met mekaar te verbinden. De oude en de nieuwe informatietechnieken en -dragers willen wij voor iedereen toegankelijker maken via bibliotheken, het vormingswerk en de school. Daarom moet het bibliotheekdecreet worden bijgesteld. De uitrusting van de bibliotheken moet aan de moderne mogelijkheden van informatie en communicatie worden aangepast.

3. *Actie “Luisterende zorg”*

Kwaliteit wordt slechts gerealiseerd via een brede en algemene toegankelijkheid die gepaste oplossingen biedt. Dit is slechts mogelijk als er een goed werkende sociale dienst is, die de vragen beluistert en de gepaste antwoorden zoekt. Het veronderstelt

ook dat de hulpverleners een permanente luisterbereidheid opbrengen. Zij moeten permanent begaan zijn met de doelgroep, en dit in hun acties laten primeren. Die luisterende zorg willen we bevorderen en honoreren : door de goede werking van sociale diensten te stimuleren, door ondersteuning van hulpverleners die rechtstreeks met de doelgroep werken, door het stimuleren van een soepel management, dat op wisselende noden inspeelt.

6. Separate acties

Geheel los van de vier grote programma's kunnen enkele separate acties worden opgezet.

1. *Actie “Experiment”*

Zowel in welzijn als in cultuur zullen wij middelen vrijhouden voor het stimuleren van vernieuwingen. Wij zullen ook onderzoeken hoe en waar vernieuwingen tot stand komen, zodat in de toekomst een meer gerichte ondersteuning mogelijk wordt.

In de grote zorg-sectoren willen we via een aantal nieuwe experimenten ervaringen opdoen die moeten helpen bij de verwezenlijking van een betere "zorg op maat".

2. *Actie “Brussel en de rand”*

We willen voor de Vlamingen in Brussel en de rand garanties bieden voor een passende dienstverlening en een aantrekkelijk leefklimaat. Aandacht gaat hierbij naar de uitbouw en de optimalisering van culturele infrastructuur, de dienstverlening van de OCMW's, een actief sportbeleid, de werking van Kind en Gezin.

Tevens willen wij vanuit de Vlaamse Gemeenschap ten volle een rol spelen binnen de bi-communautaire instellingen, ondermeer door een goede uitbouw en werking van de educatieve diensten.

3. *Actie “Internationale Zwaartepunten”*

Wij willen de culturele internationale betrekkingen afstemmen op een aantal geografische, artistieke en welzijnsgerichte zwaartepunten. Deze afstemming zal zowel in bilaterale als in multilaterale contacten aan de orde komen. De actie "Culturele Ambassadeurs" zal geëvalueerd worden.

De Culturele Akkoorden zullen grondig geëvalueerd en geactualiseerd worden, zowel wat de partners en het tot stand komen van akkoorden betreft, als de inhoud en de uitvoering ervan.

4. *Actie “Beleidsgericht onderzoek”*

Het onderzoek in de welzijns- en cultuursector zal gecoördineerd worden vanuit de geplande centra voor beleidsondersteuning en het zal gevaloriseerd worden door een meer integraal opdrachtenbeleid.

7. Tot besluit

Al deze programma's en acties moeten worden uit- en doorgevoerd in "Samenspraak". Zowel voor welzijn als cultuur moeten in de loop van de volgende jaren de samenspraak en de planning gehierarchiseerd worden, via de oprichting van één algemeen adviesorgaan en een beleidsondersteunend centrum. Voor cultuur zullen wij dus een overkoepelende cultuurraad en een beleidsondersteunend centrum oprichten. Voor welzijn richten wij een centrale welzijnsraad op en zullen wij het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies eventueel omvormen tot een volwaardig beleidsondersteunend centrum voor het gehele welzijnsbeleid. Bovendien wordt er gestreefd naar een goede samenwerking en een onderlinge complementariteit met de lokale en de provinciale overheden en, via de interministeriële conferenties, met de federale overheid.
